

Skovbrugsberetninger.

Det nordlige Sjælland.

(Fra 6te Kronborg Stovdistrikt.)

Vejrlicet har i Begyndelsen af dette Aars Vegetationsperiode været alt andet end gunstigt for Skoven. — Et sildigt, koldt og meget tørt Foraar afløste endelig en Vinter, hvis Lige i Strængthed Faa have oplevet, og som Følge heraf fandt Løv-springet først sent Sted. Det Haab, man kunde nære med nogen Grund i Anledning af at Træerne saa sildig udfolde deres Blade, nemlig at man derved kunde sikres mod skadelig Indvirkning af Nattefrost, slog imidlertid fejl, da Nattefrost indfandt sig i de første Dage af Juni med saadan Styrke, at den yngre Skov paa flere Steder blev ganske affveden, saa at den stod med røde, sammenkrumpne Blade, indtil den ved Sommerfjuddene atter bedækkedes med grønt Løv. Den gamle Skov led intet ved Nattefrosten, hvis skadelige Indflydelse især er følelig paa de unge Bøgekulturer, der ere foretagne paa ubevogede Arealer, men iaar har den ogsaa gjort Skade paa unge Granplantninger paa Moser, saavel som paa Plantninger af El, Løn og Alm.

Efter den 20de Juni faldt her af og til nogen Regn, men uagtet den hjalp meget og faldt rigeligere end i de foregaaende Aar, blev Jorden dog ikke vædet i nogen synderlig Dybde, og i Grøfterne saaes kun Vand umiddelbart efter Regnfaldet. Paa den ældre Skov har det mindre gunstige Vejrlicet ikke havt nogen kjendelig Indflydelse, ligesaa lidt som paa den yngre sluttede Skov, men Plantninger, der ikke endnu havde sluttet sig, havde ikke været saa godt, som de under gunstigere Forhold havde kunnet, og Sommerfjuddene ere kun svage. Man maa haabe, at den lange Række af tørre Aar nu maa være afsluttet, saa at man snart atter kan vente fuldkommen tilfredsstillende Resultater af Plantningerne, der, om de end ikke mislykkes, dog komme til at staa

altfor længe i Stampen, naar der aldeles ingen Regn falder i de første Maaneder, efterat Plantningen er foretagen.

Jaar er her foretaget temmelig betydelige Plantninger med Bøg, Gran, El, Aft og tildels med Lærk, og de staa efter Omstændighederne ret godt, omenbsffjont — som bemærket — det er kjendeligt, at de have længtes formeget efter Regn i Begyndelsen af deres Vegetation paa Plantstedet. Nogle Kulturer med enaarige, stærke Bøgeplanter, foretagne dels under lyssillet Bøgebevoring, og dels paa frie Plads, hvis høje Beliggenhed have sikret mod Nattefrost, staa meget godt. Nogle mindre Plantninger med Løn i Terrainfordybninger ere derimod næsten ødelagte af denne Landeplage.

I Foraaret er her paa Distriktet anlagt en Planteskole ifølge Finanzministerens Ordre for at gjøre Forsøg med udenlandske Træarter. Der er udsaaet 24 forskjellige Sorter Frø, og en stor Mængde Planter ere fremkomne, men det er endnu for tidlig at udtale nogen Mening om Resultatet. Kun saa meget kan siges, at det ikke er heldigt for slike Forsøg, naar man, som her var Tilfældet iaar, efter en sildig begyndt Vegetation allerede Natten mellem den 18de og 19de Septbr. har 5° Kulde, og nogle af Planterne ere som Følge heraf afrosne i Spidsen.

I For sommeren har en Galhveps ligesom i de to foregaaende Sommerer viist sig i en saadan Mængde, i Særdeleshed i den unge Bøgeskov i Balby Hegn og Harrager Hegn, at Bladene næsten alle have været bedækkede med de ved dens Stif frembragte Udværter i en saadan Grad, at de saa ud som smaa Nøgler, tæt besatte med Spidser. Naturligvis er dette langt fra at være uden Betydning for Vegetationen, da Bladenes Virksomhed derved væsentlig hæmmes, og Løvsaldet væsentlig forringes. Ligeledes har Larven af Bombyx pudibunda iaar i September paa flere Steder ganske afbladet Bøgeskoven, saa at der nu ikke sees mindste Spor af Løvsald. Denne Larve er meget haardtør, og den tidlig indtraadte Frost hæmmede ikke dens Virksomhed. Om Morgenen vare Larverne vel matte og sad uden at røre sig i tusindvis paa Stammerne, men saasnart Solvarmen begyndte at gjøre sig gjældende, bleve de ligesaa livlige, som før Frostens begyndte. Der som man ikke turde stole paa, at disse Insekters Angreb paa Bøgeskoven er et forbigaaende Onde, der vil standses ved Naturens Hjælp, vilde der være Grund til Betyrning, da det er klart, at Tilvæxttabet maa være betydeligt, og det er vel sandsynligt, at en Fortsættelse af Bladødelæggelsen i en længere Arrække vilde kunne bevirke Skovens Undergang. Noget virksomt positivt Midde mod disse Insekter

troer jeg ikke man vil kunne finde, da Indsamling er umulig hvad den lille Galhveps angaar, og saagodtsom umulig med Hensyn til Bomb. pud., fordi man ikke kan naa den paa de tynde Bøgegrene, som ere dens vigtigste Opholdssted.

Endel 6 á 12aarige Graner ere udgaaede som Følge af at en lille Snudebille har gennemgaaet Bastlaget lige over Rødknuden. Hvor denne Larve har sit Tilhold gjør man bedst i ikke at efterbedre med Rødgran, der strax angribes af den, men vælge et andet Træ f. Ex. Lærk.

Stovgræsning finder ikke Sted i 6te Kronborg Distrikts Skove, og vil ej heller med min Villie blive anvendt i Fremtiden, undtagen som Rødmiddel med Mus.

Enkelte Bøge og en Del Ege have baaret Olden, men i ringe Mængde og af slet Bestaaffenhed. Egeoldenen er for en stor Del opraadnet efterat være nedfalden, sandsynligvis paa Grund af at den ikke havde opnaaet tilstrækkelig Modenhed; thi dens Farve var mørkeliven, istedetfor lysebrun, da den faldt af Træerne. De andre Løvtræer have givet Frø i rigelig Mængde, ligesom ogsaa Naaletræerne have baaret noget Frø.

Det er en afgjort Sag, at der i de nu fuldt udviklede Bøgekopper paa Frugtgrenene findes talrige Blomster, og det er altsaa tænkeligt, at vi i 1872 atter kunne faa et Oldenaar, altsaa efter 3 Aars Forløb, men der udfordres jo en Mængde gunstige Betingelser for at Bøgens Blomster skulle blive til Frugt, og navnlig at ingen Frost indtræffer i Blomstringsperioden. I 1869 indtraf Frost, efterat Blomstringen var tilende, og den skabede ikke Udviklingen af de ansatte Frugter.

Maarum d. 25de Novbr. 1871.

R. Holten.

Det vestlige Sjælland.

(Fra Kastrup Skovdistrikt.)

Den lange Vinter er bleven efterfulgt af en kort Sommer, Bøgestoven grønneades først i den sidste Halvdel af Maj Maaned, og i Oktbr. Maaned faldt Løvet igjen, saa at Skoven var bladløs inden Novbr. Juni Maaned var meget kold; enkelte Nætter frøs det endog temmelig stærkt, navnlig i Natten mellem d. 3die og 4de Juni, og allerede i Septbr. Maaned begyndte Nattefrosten igjen, mellem 24. og 25. Septbr. frøs det saa haardt, at Georginerne her i Haven bleve aldeles forte. Vi have haft en usædvanlig smuk Løvfaldstid, da Vejret paa den

Tid ikke alene var smukt, men ogsaa ualmindelig stille, hvorfor Løvet faldt jævnt og laa paa Skovbunden i tykke Lag. Plante-skolerne have været vanskelige at holde rene, da Udfrødet er trivedes for godt; men Planterne ere ogsaa vorede godt, meget faa ere gaaede ud, og baade Løvtræ- og Naaletræplanter have gjort rigtig gode Skud.

Tilvæksten i den ældre Skov er vanskeligere at bedømme; det syntes, som den for Naaletræernes Vedkommende har været som et Middelaar, men for Løvtræernes, da navnlig Bøgens, endog under et Middelaar. Frosten i Juni Naaned gjorde megen Skade paa de unge Løvtræ-Planter, navnlig i Lavninger og i Nærheden af Moser, hvor Bladene og de unge Skud bleve fvedne af.

I en Planteskole viste sig det mærkelige Tilfælde, at Bøgeplanterne i Frøbedene vare ganske røde af Frost, saa det kunde sees paa lang Afstand, medens de omprykkede Bøgeplanter, der stode i Bede umiddelbart op til Frøbedene, vare saa godt som uberørte af Frost.

I sin Bog om Frostmoser 2c. omhandler Grove Nattefrosken, efter en Afhandling af den svenske Naturforsker Hallström, og paaviser at de kraftige Planter fordampe mest Vand og frembringer derved ogsaa den stærkeste Afkøling, og derfor siger han (Side 12), er ogsaa den stærkeste Rug mest udsat for Nattefrost. Holder det Stik, saa maa Ovenstaaende kunne forklares herefter; Frøplanterne vare nemlig i langt kraftigere Væxt end de omprykkede, som lige vare flyttede om og derved satte tilbage. Frøplanterne forvant godt Affvidningen og gjorde gode nye Skud i Sommerens Løb. I det Frie derimod gif der mange Bøgeplanter bort af denne Frost paa Steder, hvor Modertræerne vare tagne bort*). Iøvrigt staa de unge Bøgeplant erfra forrige Aar godt og have ogsaa skudt godt, enkelte Steder endog meget stærkt. Kulturerne fra i Foraaret, som hovedsagelig er Granplantning, staaer ogsaa overalt godt.

I Esteraaret er gravet endel Huller, men ikke plantet ret meget, da vi have gjort det til Regel at opsætte Udplantningen til om Foraaret, for at staae Planterne for Bildtets Vid den Vinter, sjønt det ellers vilde være en Lettelse at faa Planterne ud om Esteraaret, da Jorden i Planteskolen, hvori der som oftest atter skal omprykkes Planter, saa kunde blive gravet

*) At Kmrb. Groves Forklaring af Nattefrostens Fremkomst er fuldstændig urigtig have vi paavist i forrige Bind Side 556 osv.; det er i Varmeudstrålingen og ikke i Fordampningen, at den egentlige Grund til Nattefrosken maa søges. Red.

inden Vinteren; man kan jo nok tage Planterne op og slaa dem ned til om Foraaret, men det skal ske med Omhu og forøger Arbejdet temmelig meget.

Af Insekter har her været endel *Bombyx pudibunda*; men det syntes, som de fik deres Snæl ved Frosten i Septbr. Maaned, og de have ingen kjendelig Skade gjort. Paa Bøgen har været enkelte Exemplarer af en bladædende Larve, som var temmelig stor, næsten som en Lillefinger, af en smut grøn Farve, uden Haar eller Børster og besat med Prikker og Porer, og den havde den Mærkelighed, at naar man pirrede ved den, kom der Straaler af en blaagrøn Vædske ud af dens Porer, i $\frac{1}{4}$ Alens Højde.

Paa ganske enkelte Steder paa Forhygelsesfladerne, hvor Græs væxten var meget stærk, blev der, efter St. Hansdag, sat Røer ind for at afsnave noget af det overflødige Græs og træde Jorden sammen for at undgaa Muse-Røder, og paa et enkelt Sted endogsaa et Par Røer i Tøjr, uden at Planterne led det mindste derved; men iøvrigt har ingen Græsning her i Skovene fundet Sted.

Af Skovfrø har her kun været lidt Agern, som endda næppe nok kom ret til Udvikling; i een Skov fik vi samlet lidt til Frøbede, og her var den som overalt lille, men dog nogenlunde frist; i en anden Skov derimod, hvor vi begyndte at sante, viste det sig, at omtrent $\frac{3}{4}$ af Kjærnerne vare raadne.

Pileplantning, som vistnok har en Fremtid for sig, er foretaget paa et lille Stykke Jord i en Paboskov, og det synes, som om der er flere, der begynde at faa Interesse derfor. Det paagjældende Sted er en Mose med Lerunderlag, som er godt afgravet, kulegravet paa 16"8 Dybde og dernæst indhegnet; Plantningen er foretaget med Stiklinger paa 18", hvoraf kun 1 á 2" rage op over Jorden, med en Afstand af 1 og $\frac{1}{2}$ Al., som altsaa giver et Antal af 28,000 Stykker pr. Td. Land; det er Baandpil, der er plantet, og det er beregnet paa at Skudene skulle blive 3 Aar gamle, inden de ere tjenlige til Baandkjæppe. I det første Aar maa Jorden holdes ren ved Lugning, men i 2det og 3die Aar besørger Pilen det Hele. Plantningen blev begyndt ifjor og fuldendt iaar, og det fra ifjor seer frodigt og godt ud, og der er enkelte Skud, som vare store nok til Vaand.

Jeg har her paa Distriktet i en Planteskole gjort Forsøg med flere Sorter Pil; jeg er blevet budet for Kjæppene, som ere 2 Aar gamle, 5 Ɔ pr. 100. Gaaes der ud fra den Pris, og Antallet af Pilene regnes som ovenfor og der forudsættes mellem 2 og 3 Kjæppe af hver Pil, saa bliver der dog over 60,000 Stkr. pr. Td. Td. á 5 Ɔ = 500 Rd. af 1 Td. Td. i 3 Aar, foruden de mindre Skud og Kvistene, der kunne bruges til Kurve.

Uagtet Bøgen som bekjendt er en saa konstant Træart, har jeg dog bemærket 2 Varieteter imellem de Millioner af Planter, der kom op forrige Aar; den ene var „hvidsødt“, idet den manglede Bladgrønt (Klorophyllen); af saadanne Planter, nogle helt hvide, andre baade hvide og grønne, saa jeg en Del forrige Aar, men de ere alle forsvundne, og det lykkes heller ikke at bevare dem ved at plante dem ind i Potte. Den anden Varietet er en virkelig Blodbøg, som kom op i Planteskolen, og som endnu er i bedste Velgaaende.

Sammerkvold d. 29de Novbr. 1871.

Span det.

Kaalland-Falster.

Uagtet det kolde Foraar bewirkede et saa sildigt Uøvspring, at det første, grønne Bøgeløv ikke udviklede sig førend den 10de Maj, have Skovene dog paa enkelte Steder lidt en hel Del af den strænge Nattefrost, og navnlig har denne i Nætterne mellem den 4de og 5te og den 24de og 25de Juni havt en saa uheldig Indflydelse paa den unge Opvært, der stod i Nærheden af Enge, Moser eller Søer, at mange Planter enten gif ud eller bleve saa stærkt medtagne, at de i dette Aar ingen Skud kunde gjøre. Men undtages disse Tilfælde, har Tilvæksten saavel i den ældre Skov som den unge Opvært været gennemgaaende ganske god, enkelte Steder endog fortrinlig.

3 Planteskolerne ere Frøbedene med Eg, Rødgran, alm. Fyr, østerrigsk Fyr, Bjergfyr, Hvidgran, Lært, Aft og tildels Hvidtjørn fortrinlige, og her paa Knuthenborg maa særlig fremhæves Lærtebedene, der iaar have været langt bedre end nogeninde før. Frøbedene med Edelgran, Elm og tildels de med Ahorn have derimod været mindre gunstige. 3 Foraaret have vi foruden Bøgene fra forrige Aars Frøbede udprykket i vore Planteskoler flere Tusinde etaarige Bøge, der bleve optrukne i Skovene for en Betaling af 24 β pr. 1000 Stk., og som alle ere slaaede ypperlig an. Ialt blev der her paa Knuthenborg udprykket ca. 800,000 Planter, hvoraf Hovedmassen var Bøg og Rødgran.

Fra alle Steder lyde Efterretningerne om de unge Kultureer fra Foraaret og forrige Efteraar meget gunstige, og her paa Knuthenborg Skovdistrikt er der af de betydelige Plantninger, der ere udførte saavel i Skovene som paa den tidligere Agerjord, udgaaet høist 3 à 4 Procent.

Af mindre almindelige Træarter har jeg iaar kun gjort Forsøg med *Alnus cordifolia*, som vistnok er at foretrække for de almindelige Glearter, ialfald for Hvidellen. Detsvære er Frøet af *Alnus cordifolia* vedblivende meget kostbart og vanskeligt at erholde. Der er derfor heller ikke iaar bleven udplantet i Skoven mere end ca. 1500 af denne Træart.

Foruden Oldenborrelarverne, der iaar dog kun paa enkelte Steder have gjort nogen Skade i Planteskolerne, har jeg af Insekter kun iagttaget en lille Larve, der har viist sig i alt Afsefrøet og derved gjort dette ubrugeligt.

Af Agren har der kun været ubetydeligt, og af Bog har det ikke været muligt at indsamle noget af saa god Bestaffenhed, at det kunde bruges.

Her i Stiftet er det iaar for første Gang bleven forsøgt at benytte Naaletræernes Bark som Surrogat for Egebarken. I Nordamerika og i Sverrig seer dette paa mange Steder, men da det ikke desto mindre her i Landet er noget Nyt, vel nærmest fordi de fleste af vore Naaleffode ere af en temmelig ung Dato, skal jeg tillade mig at meddele Resultatet af det Forsøg, som er foretaget paa det kongelige Distrikt paa Falster, og som velvilligst er bleven mig meddelt. Kun Barken af Gran kan benyttes, hvorimod Barken af Fyr og Lært er ubrugelig. Granbarken kan aftages til enhver Aarstid og aftages let og i lange Strimler, og Pusning behøves kun ved Barken fra de ældre Træers Rodende, og hvor der findes Mos.

I en 60—70-aarig Bevorning indvandedes der af 3645 Rbf. Naaletræ (exklusive Top = 680 Rbf.) 161,20 Centner grøn Bark, der ved Tørringen svandt til 88,00 Centner. Svinlingsforholdet var saaledes 0,536. Omkostningerne ved Barkens Tilbannelse, nemlig ved Aftagning, Transport, Tørring, Pusning, Hugning og Indsætning var ialt 52 Rd. eller pr. Centner tør Bark 3 $\frac{1}{2}$ 8,6 β . Salgsprisen var 1 Rd. 8 β pr. Centner, hvilket giver Netto 48 β pr. Centner eller 1 Rd. 3 $\frac{1}{2}$ 10 β pr. Stk. Granbarken, der indtager i grøn Tilstand et i Forhold til Egebarken meget stort Rumfang, udbreder en saa affhyelig Stank, at Folkene sit Dndt ved Tørringen og Dplæsningen af denne. Salget af det afbarkede Tømmer gif nogenlunde (10 à 11 β pr. Rbf.), men det betvivles, at det oftere vil kunne sælges til disse Priser; thi det, der ikke blev solgt og bortført umiddelbart efter Afbarkningen, er saagodtsom Brag. Tømmeret revnede nemlig formedelst Solens Indvirkning i høj Grad; ja spaltede formelig.

Et lille Forsøg, som jeg selv har foretaget, har viist sig noget gunstigere. Jeg lod i Forsommeren afbarkte 25 Graner i

en Alder af 45 Aar og erholdt 600 *N* grøn Bark, der i tør hugget Tilstand svandt ind til 450 *N*. Svindingsforholdet var altsaa her 0,75. Den Pris, der blev tilbuddet mig, var 4 Rd. pr. St *N* eller 1 Rd. 24 β pr. Centner, hvorefter Nettoindtægten bliver 2 Rd. 13 β pr. St *N* eller 4 \mathcal{L} pr. Centner. Endvidere revnede Tømmeret hos mig kun ubetydeligt, hvilket hidrørte fra, at mine Graner vare tagne ved Gjennemhugning og altsaa ikke bleve udsatte for Solen, hvorimod de andre vare faldne ved Afdrivning af en hel Bevogning.

Af disse Forsøg fremgaaer det, at man kun med Fordel kan afskarpe Granen, naar man er istand til at undgaa Tab ved Salget af det afskarpede Grantræ. Falde Træerne derfor ikke ved Gjennemhugning, kan man kun indlade sig paa denne Afskarvning, naar man forud sikres Affætningen af Grantømmeret, eller man selv strax er istand til at anvende det. At flytte Tømmeret, for at Solen ikke skal virke paa det, vil i de fleste Tilfælde vel næppe kunne betale sig.

Knuthenborg d. 4de Decbr. 1871.

Schleppegrell.

Fyen.

Den forløbne Sommers første Halvdel var formedelst Atmøsfærens Kulde og Tørhed ugunstig for enhver Vegetation og kan heller ikke have været gunstig for Skoven, men det derved muligen tabte maa for en Del igjen være indbundet ved den rigelige Fugtighed og jævne Temperatur, som sidste Sommeraffnit og Efterommeren førte med sig; thi vi kunne vistnok som gjældende for Bevogningerne gennem alle Aldre i det Hele taget anse Tilvæksten som over et Middelaars. Den har navnlig været kjendelig stærk paa ældre Kulturer og ældre Plantebeholdninger, hvis Skud saa at sige have svulmet af Kraft.

Foraarets Kulturarbejder sluttedes ikke under heldige Auspicier, men de Plantninger, der overstode Forsommerens Gjenordigheder, holdt sig dog godt ved Efterommerens Hjælp. Som meddelt i forrige Halvaarsberetning, benyttedes det i Marts indtraadte milde Vejr til Udsørelse af en Del Plantninger. Dog saa disse saavel som foregaaende Eстераars Kulturer have havt et noget forskjelligt Udfald, alt efter de stedlige Forholds Evne til at modstaa det efterfølgende ugunstige Vejrligs Indflydelse; nogle Steder har Frostene, andre Steder Tørheden anrettet Skade paa dem. Dog troer jeg, at man i Hovedsagen tør kalde Ud-

faldet af Kulturerne ret godt. Det samme kan siges om de i Foraaret udførte Plantestolearbejder, omendstjænt noget almindeligt gjældende vanskelig lader sig udtale om disse mindre Arealer, hvor ikke alene forskellige Naturforhold men ogsaa forskjellig Jordbehandling og mere eller mindre betimelig Renholdelse altid vil give forskellige Resultater. Ligesom i Plantestolerne saaledes har utvivlsomt ogsaa Renholdelse i Kulturer stor Betydning for Skovplantens Udvikling og bør ej undlades, hvor man kan faa den udført uden Bekostning, og vel at mærke, uden at beskadige Planterne. Jeg kan saaledes ikke nofsom anbefale i rene Plantninger i de første Aar at brække den mellemliggende Jord f. Ex. ved Kartoffeldyrkning; Forsøg hermed ere faldne meget tilfredsstillende ud, men det forudsættes jo, at Arealet er frit for Træstod.

Der er imidlertid, navnlig i Bøgekulturer, en anden væsentlig Anledning tilstede til at søge Græsset fjernet, og det er til Forebyggelse af Museskabe. Selv om Arbejdet er forbundet med Bekostning, bør det her ikke styes. Græsværten tog i Sommerens sidste Halvdel stærkt Overhaand, og derfor blev det mange Steder her paa Fyen i regelmæssige Plantninger fjernet ved Hjælp af forskellige skærende Redskaber, alt efter som Planternes Størrelse og Afstand har tilladt, men det udfordrer under alle Omstændigheder Øvelse og Agtpaagivenhed hos den, der udfører Arbejdet og streng Kontrol fra Bestyrernes Side. Græsning med Køer vides ej at være anvendt i nogen betydelig Udstrækning, og som Renholdelsesmiddel da kun i Saaningsarealer af Bøg. Men her var det kolde Vejr en Hindring for at faa Kvæget ud forinden Smaaplanternes Løvspring, og inden dette senere tillod at slippe Køerne ind, var Græsset allerede blevet for gammelt til at den ved Kvæggræsning tilsigtede Fordel kunde opnaaes. Den Skade, Køerne anrette ved Nedtræden af Planter samt Straaninger paa Beje, Grøfter og Hegn, er ikke ubetydelig, og da det altid er vanskeligt at holde Græsningen indenfor de rette Grænser, har Skaden maasse iaar været større end Nyttens.

I forrige Halvaarsberetning omtales, at man blandt forskellige Forebyggelsesmidler mod den i strænge Vintre meget følelige Skade, Bildtet anretter ved Afbidning af Knopper, havde anvendt Plantens Bestrygning med Tjære. Dette har vel forebygget Bildtbidet, men som Bekræftelse paa at Tjæren absolut skader Planten, er mig meddelt et Forsøg paa nogle Edr. Land Bøgekultur; det har i samme viist sig, at Tjæren har ødelagt ikke blot Barken men ogsaa Bastlaget, og derved standset Vegetationen i samme Grad, som Bildtbidet vilde have gjort.

Skovfrø har for Bøgens Vedkommende kun været meget sparsomt tilstede og af slet Kvalitet; hos Egen har været noget

mere, men af ringe Størrelse; derimod have Edelgranen, Hvidgranen, Ellen, Birken, Aften og Vønnen havt mere rigeligt Frø.

Blandt indførte Træarter tør jeg efter eget Forsøg anbefale som fuldstændig haardfør og meget raskevøgende: *Fraxinus americana alba*, *Ulmus americana*, *Acer saccharinum* og *Platanoides*, *Larix sibirica* (*Ledebouri*) og *Tsuga Douglasii*, men om disse Træarters Fo bringer til Jordbunden saavel som deres Forhold i ældre Alder maa Fremtiden dømme, da de kun havees i Planteskole paa faa Aars Alder.

Rangese Skovridergaard d. 2den Decbr. 1871.

Carl Bloch.

Fra det østlige Jylland.

... Tilvæksten har været ret god saavel i den ældre Skov som i den unge Opvæxt, især efter den frugtbare Regn sidst i Juni.

De nye Kulturer have staaet sig bedre end i de foregaaende tørre Aar, skjønt ogsaa denne Sommer for vor Egns Bedkommende maa kaldes tør.

Af nye Kulturmetoder er især brugt dybere Huller; kulegravede Rønder o. lg., og af nye Træarter har jeg brugt *Pinus Douglasii*, hvis Frø imidlertid er meget dyrt og vanskeligt at faa, og *Pinus Cembra*, som jeg troer bør anbefales.

Fritstaaende Træer og Udkanten af Bøgestoven har ligesom ifjor lidt af smaa Insekter, som have اسپillet Bladene.

f. L. Kjøbenhavns d. 7de Decbr. 1871.

F. Mourier-Petersen.

Midtjylland.

Vejrtilstanden i den forløbne Sommer maa, hvad denne Del af Jylland angaar, ubestridelig kaldes overordenlig gunstigt; dette maa navnlig tilskrives den Omstændighed, at saavel Varme som Regn kom paa en for Vegetationen særdeles tjenlig Tid. Til over Midten af Maj var Vejret meget varmt, Natten mellem den 17de og 18de havde vi et ikke ubetydeligt Snefald, som imidlertid efterfulgtes af meget mildt, senere hen i Maanedens endogsaa varmt Vejr.

Sammenligne vi nu Temperatur- og Nedslagsforhold for Maanederne Maj ult. Oktbr. med samme Tidsrum ifjor, vil det vise sig, at Gjennemsnitsvarmen i 1870 var $12,18^{\circ}$ C., medens den for 1871 kun var $12,07$, men til Gjengjæld var Gjennemsnitsvarmen for Juni 1871 = $14,19$, medens den for Juni 1870 kun udgjorde $13,89$. Ligeledes var Regnhøjden for de 6 Maaneder i 1870 = $161,19'''$, medens den i 1871 kun udgjorde $149,89'''$, men Maanederne Juni og Juli gav i 1870 en Regnhøjde af kun $51,52'''$, medens de i 1871 gav $79,03'''$.

Disse Forhold have ej heller undladt at vise deres Frugter i en meget frodig Plantevæxt; sjældent har jeg seet saa gjennemgaaende heldige Plantninger som i Aar. Den allerede tidligere her i Tidsskriftet — 4de Bind 7de Hefte — omtalte Kulturmethode med det af mig modificerede Butt-larste Plantejern, er i sidste Foraar bleven anvendt i temmelig stor Maalestok, idet ikke alene et betydeligt Parti 2-aars Granplanter fra Frøbede er udplantet paa let Jord, men Methoden er ogsaa anvendt i Bøgeskov til Underplantning af 1-aars Bøgeplanter. I begge Tilfælde maa Plantningen kaldes vellykket; at Granplantningen senere hen i Slutningen af Juli Maaned led en Del af Frostskade, har ingen Betydning for Dommen om Methodens Anvendelighed, da vi paa samme Lokalitet i Gudenaadalen have havt Frostskade paa langt ældre Plantninger. Jeg tilstaaer at have næret nogen Betænkelighed ved at anvende denne Methode i Bøgeskov, da jeg frygtede for, at den vilde lide for meget af Græsbevæxt i en saa lys Stilling, som jeg af andre Hensyn ansaa det rettest at give Hugsten; jeg var nemlig ikke paa det Reue med, hvorvidt Græsning allerede i den første Sommer kunde være tilraadelig paa Grund af den Skade, som Kreaturerne muligvis kunde forarsage ved at træde paa de spæde Planter, men jeg har i Aar overbevist mig om, at man uden Fare kan drive Kreaturer ind i en saadan Hugst, da Græsset dog ikke førend hen midt i Sommeren kan naa en saadan Udbredelse, at det kan skade Planterne, og disse ved den Tid allerede saa betydeligt have fæstnet sig, at Faren for at bestadiges, ved at Kreaturerne træde paa dem, ikke er større end i enhver Besaaningshugst. Jeg kan saaledes ikke andet end paa bedste Maade anbefale denne Plantemethode paa Grund af dens Præbillighed og dens gode Resultater.

Den sidste Uge i Septbr. var meget stormfuld og kold, med endogfaa $\div 2^{\circ}$; overalt paa lavere Steder frøs Bladene af de unge Planter, men formentlig vil denne i en saa sen Periode indtrufne Frost ikke øve nogen mærkelig skadelig Indflydelse.

Bøge opgrøden fra 1870 har i det Hele taget holdt sig meget godt. Uagtet Planterne i de 12" dybt gravede Huller ere nok saa kraftige som andre Steder, er jeg dog tilbøjelig til at være bedst tilfreds med Opvæksten paa de Steder, hvor Bløjning er foretaget, da Planterne her ere tilstede i langt rigere Maal og intet lade tilbage at ønske med Hensyn til Udviklingen, men det er jo ikke usandsynligt, at den dybere Bearbejdning i Hullerne øve en mindre iøjnefaldende Indflydelse under saa gunstige Væxtforhold som de, der have fundet Sted i afvigte Sommer.

Nogen egentlig Insektskade kan jeg ikke sige at have bemærket; at Orchestes sagi igjen i Aar er optraadt i betydelig Mængde, var at vente. Den 25de Maj saa jeg første Gang sværmende Oldenborrer, men deres Antal var ikke saa stort, at det lader berygte nogen synderlig Fare for de kommende Aar, derimod har jeg paa enkelte Steder sporet Virkninger af Kuldet fra 1870, Virkninger som vel desværre til næste Aar ville blive endnu føleligere. Næsten overalt i vore Bøgestove har jeg i Septbr. og Oktbr. Maaneder truffet Larven af Phal. bombyx pudibunda, men i et saa ringe Antal, at nogen skadelig Virkning ikke har været at spore.

Enkelte Steder gave i Foraaret Haab om en sporadisk Oldenhøst, men det har senere viist sig, at Bøgen for største Delen er svang.

Kraghlund d. 24de Novbr. 1871.

Dahlstrøm.

Det sydlige Jylland.

(For Vinterhalvaaret 1870—71.)

Sidstafvigte Vinters Vejrtilstandsforhold maa i det Hele taget betegnes som heldige saavel for Skovningsarbejdernes Gang som for Produktets Salg og Transport. Frostene begyndte tidligt og var saa vedholdende, at Jorden, hvor den først engang var froksen, ikke søede op igjen før i Marts Maaned. Sneen faldt ikke i saa stor Mængde, at den væsentlig besværliggjorde Transporten, og laa længe nok til i høj Grad at lette denne samt i tilstrækkelig Mængde til at beskytte Opvæksten under Skovarbejdet. Arbejdskraften har været let at erholde, da Jordarbejderne i Marken ved Bejanlæg odsl., tidlig maatte ophøre paa Grund af Frostene, hvorved Mange, som ellers vilde være arbejdsløse, kunde erhverves for Skovningsarbejdet. Priserne paa Brændved have været højere i afvigte Vinter end i de to

foregaaende, omendfsjønt ikke fuldt saa høje som for 3—4 Aar siden. Om nu end Vinterens Strængthed kan have bidraget Noget hertil, saa troer jeg dog — uden isvrigt at kunne angive Hovedgrunden —, at den langtfra har været den nærmeste Aarsag. Ifjor og iforfjor, da Priserne paa Brændet gik saa langt under, hvad de havde været i de forudgaaende Aar, hørte man ofte den Frygt udtale af Skovejerne: at det nu vilde være forbi med de gode Træpriser, siden de brændselbesparende Ovne, og med dem Forbrugen af Stenful, vare blevne mere almindelige, men sidste Vinters Træpriser havde fuldstændig spottet denne Frygt, og allerede i Efteraaret, da Auktionerne begyndte, altsaa inden Vinterfulden kunde influere paa Priserne, viste det sig til Skovejernes Glæde, at Begjæret efter Træ var langt større, end man havde ventet, og at Brændehandlernes tomte Beholdninger trængte til paany at fyldes.

Randbøl Distrikts Priser paa Grantsømmer have i afvigte Vinter været omtrent de sædvanlige, og det viser sig, at Forbrugen af Tømmer her paa Eggen stiger i samme Grad som Produktionen.

For Bygningstømmer (Lægter indbefattet) har Gjennemsnitsprisen været 22 β pr. Kubikfod, hvorved dog maa bemærkes, at Lægter er det Sortiment, der er mest søgt, og som betales pr. Kubikfod næsten dobbelt saa højt som de større Sortimenter. Endog saa de allermindste Effekter: Humle- og Bønnestager, hvoraf her dog sælges ca. 10,000 Stk. aarlig, finde Affætning til gode Priser, saasom 3 $\frac{1}{2}$ β pr. Stk. eller ca. 17 β pr. Kubikfod, uagtet ikke en eneste af dem bliver brugt overensstemmende med sin Benævnelse. Den væsentligste Anvendelse for dette Produkt er til Hegn, Stængeled (Styber) og Forskalmingsmateriale ved Gidsning af Losterne i Kreaturstalde. Det viser sig saaledes her som andetsteds, at ligesaavel som man hjælper sig uden et eller andet Materiale, naar det ikke er tilstede, saa søges det og finder Anvendelse, naar det tilbyder sig. Saaledes ville upaatvilelig ogsaa Tagpaanene have en stor Fremtid for sig fornemlig i de magre Egne, hvor det er for dyrt at tække med Straa, og hvor Lyngen, der hidtil har udgjort omtrent det eneste Tækningsmateriale, Aar for Aar bliver vanskeligere at erholde. Distriktets Skovprodukt har iaar faaet en ny Forbruger i Ejeren af Vingsted Mølle ca. 1 $\frac{1}{2}$ Mil herfra, der paa sin specielt dertil anlagte Fabrik forarbejder Træet til Brug for Papirfabrikationen. Det er kun de større og knastfrie Sortimenter, han kan bruge hertil.

Kulturarbejderne — Gulgravning og Kulegravning — fik en brat og langvarig Standsning fra Slutningen af No-

vember indtil Slutningen af Marts, og det var kun undtagelsesvis i besyttede Skovaabninger med høj Lyng eller Hindbærvært, at Kulegravning kunde finde Sted endnu i Januar Maaned. Kulturerne have saa langt fra lidt ved den strænge og vedholdende Vinter, hvori Kulbegraden her endog naaede til $\div 21^{\circ}$ N., at de tværtimod synes ualmindelig heldig at have overstaet den. Ej heller den ældre Skov har paa denne Egn i nogen Maade lidt mere end sædvanlig Overlast ved de forskjellige Vejrligsforhold, Vinteren fører med sig. Endogsaa Granbevogninger i Skovenes Øverkanter ere gaaede temmelig fri for Sneyrft.

Den Skade, Musene have forvoldet her paa Eggen, har ikke stort at betyde, og hvor den af og til spores, synes det, at et Par Aars Fredning af Ræven er istand til at afhjælpe den.

Naar jeg undtager Strøget Syd for Horsens Fjord (Voller, Palsgaard, Barritskov og Rosenvold), findes Naa-, Daa- og Kron-Bildt kun i saa ringe Mængde i det sydlige Jylland, at den Bildtskade, der udenfor dette Strøg affiedkommes, er helt forsvindende. Jeg maa dog specielt undtage et enkelt lille Skovkomplex Vest for Horsens paa ca. 250 Td. Land, hvori Bildtstanden, stjønt betydelig formindsket i de senere Aar, endnu udgjør 30—50 Stk. Raadyr, men her bliver ogsaa al Naaletræplantning, hvoraf her findes forholdsvis meget, holdt nede i 8—12 Aar; efter den Tids Forløb tage Plantningerne dog i Almindelighed saa stærkt Tilløb, at de gaa af med Sejren; men Tilvæxttabet har imidlertid været betydeligt, og det er og bliver altid en kostbar Fornøjelse at holde saa stærk en Bildtstand. Om den Skade, denne Bildtstand har anrettet iaar, er større end sædvanlig, er mig ubekjendt. En Fjende for toaarige pinus montana Planter, som jeg aldrig før har kjendt som saadan, er optraadt i Vinter paa Felborg Distrikt; det er Haren, der har affkaaret smukke Frøbedeplanter i 100,000-vis og saa at sige helt ødelagt forrige Aars Udsæd. Her paa Distriktet, eller overhovedet i det sydlige Jylland, har Haren aldeles ikke vist denne skadelige Tilbøjelighed. Et godt Midde til at forebygge dette Onde vil det være at belægge Frøbedene med et tæt Risbække eller endnu bedre med Staaltraadsrammer, som jeg har ladet indrette til Frøets Beskyttelse imod Fuglene, og som jeg i dette Øjemed med stor Fordel har benyttet i et Par Aar. Den første Anskaffelse af slige Rammer vil koste 32—40 β pr. \square Alen, men naar man saa regner, at de kunne bruges i 12—15 Aar, saa bliver den aarlige Udgift derved høist ubetydelig i Forhold til den Nytte, de gjøre.

Det tegner ikke til noget godt Frøaar iaar; thi at man

finder frøbærende *Asf*, *Uhorn*, *Ege*, *Elle* og *Hvidtjørn* finder næsten hvert Aar Sted og behøver næppe at anføres; af *Bøge-*olden synes navnlig slet intet at skulle avles, men da *Erangen* hertil ej heller kan være tilstede for det første, saa er det bedre, at *Træet* anvender al sin Kraft til *Bedproduktionen*, der sikkert bliver mindre i gode *Oldenaar*. Med Hensyn til *Frøavlen* i *Almindelighed* anseer jeg det for ønskeligt, om *Hjemmeavlen* af *Frø* navnlig af *Naaletræfrøet* snart kunde indskrænke *Indførselen* af fremmed *Frø*. Jeg meddelte i en tidligere *Skovbrugsberetning* en *Sammenligning* imellem *Resultatet* af *hjemmeavlet* og af *indført Frø* og angav *Forfjellen* efter et *Skjøn* til ca. 25 pCt. til *Fordel* for det *danste Frø*, men ved i *April Maaned* at *optage* og *tælle Planterne*, viste det sig, at af *indført* og *hjemmeavlet pinus montana Frø* gav det *sidste* 24,000 *Planter* pr. *H*, medens det *tyste Frø* kun leverede 9,500 *Planter*. Det er en *Selvfølge*, at *Saaningsvilkårene* vare *stillede* aldeles lige for *begge Sorter*. *Ganske vist* taler dette *Faktum* ikke til *Gunst* for mit „*Skjøn*“, men af *Frygt* for at *overdrive* til *Skade* for det *fremmede* havde jeg *dengang* angivet *Forfjellen* *saameget* for *lavt*. *Distriktet* har *iaar* — og vil ogsaa kunne det *adaare* — *forsynet* sig selv og *mange andre* med *Rødgransfrø* og *tildels* med *pinus montana Frø*; og *Frøbedene* vise *tilfulde*, at *vort eget Frø* har *fuldt saamegen Spiredygtighed* som det *indkjøbte*.

Gjøddinggaard 14 Juli 1871.

Fr. Bang.